

Universitat de Barcelona
Facultat de Formació del professorat
Departament de Didàctica de les Ciències Socials

TESI DOCTORAL

ANÀLISI DELS ESPAIS DE PRESENTACIÓ ARQUEOLÒGICS DE L'EDAT DELS METALLS

Programa de Doctorat: Didàctica de les Ciències Socials i Patrimoni.
Bienni 2003-2005

Clara Masriera i Esquerra
Director: **Dr. Joan Santacana i Mestre**

Barcelona, 2007

ANNEX 1
TAULA DE JACIMENTS ARQUEOLÒGICS ALS MANUALS DE
REFERÈNCIA, A INTERNET I A LES GUIES DE VIATGE

País / Jaciment	Presència / Absència a Internet	Interactivitat webs	Presència / Absència a les guies
Regne Unit			
Beaghmore	http://www.megalithic.co.uk/article.php?mapref=H685842		
Carrowkeel	http://15five.com/ireland2001/carrowkeel/carrowkeel.html		
Carrowmore	http://www.heritageireland.ie/en/HistoricSites/West/CarrowmoreMegalithicCemeterySligo/		
Knowth	http://www.knowth.com/knowth.htm		
Loughcrew	http://www.knowth.com/loughcrew.htm		
Newgrange	http://www.knowth.com/newgrange.htm		
Orkneys	http://www.orkneyjar.com/		
Avebury	http://www.nationaltrust.org.uk/scripts/nthandbook.dll?ACTION=PROPERTY&PROPERTYID=316		
Bath	http://www.nationaltrust.org.uk/places/bathskyline/history.html		
BlackPatch			
Braughing			
Butser Farm	http://www.butser.org.uk/iafintro_hcc.html		
Cerrig-y-Drudion			
Chinnor			
Colchester	http://www.colchestermuseums.org.uk/		
Cricley Hill			
Danebury	http://www.hants.gov.uk/countryside/danebury/		
Dartmoor	http://www.dartmoor-npa.gov.uk/		
Dorchester on Thames	http://www.dorchester-abbey.org.uk/history.htm		
Durrington Walls	http://www.english-heritage.org.uk/filestore/stonehengeinteractivemap/sites/durrington_walls/01.html		
Flag Fen	http://www.flagfen.com/	X	
Glastonbury			
Great Chesterford			
Grimes Graves	www.english-heritage.org.uk/filestore/		

	visitsevents/asp/visits/Details.asp?Property_Id=24		
Gussage all Sts (Dorset)			
Gwythian			
Hambledon hill			
Hengistbury head (Bournemouth)			
Hod Hill	http://www.wdi.co.uk/air/hod.html		
Ipswich			
Itford Hill			
Kirkburn			
Little Woodbury			
Llyn Fawr			
Maiden Castle	http://www.worldhistory.com/wiki/M/Maiden-Castle.htm		
Moel y Gaer	http://www.bbc.co.uk/wales/northeast/sites/celts/pages/moel_y_gaer.shtml		
Owslebury			
Pimperne			
Poole			
Rams Hill			
Rothampsted			
Runnymede	http://www.thebritishmuseum.ac.uk/pee/peereex.html		
Saint Albans			
Skara Brae			
Snettisham			
Somerset Levels	http://somerselevels.org.uk/		
South Cadbury			
Stamwich			
Staple Howe			
Stonehenge	http://www.english-heritage.org.uk/stonehenge/		
Tollard Royal			
Welwyn			

Welwyn Garden city			
West Kennet	http://www.mnsu.edu/emuseum/archaeology/sites/europe/west_kennet.html		
Wetwang Slaz			
Cornish	http://www.cornish-mining.org.uk/		
Jarishof			
França			
Alet			
Aulnat			
Basse Yutz			
Bavai			
Besançon			
Bliesbruck-Reinheim	http://www.archeo57.com/frontSite?controller=Home&lang=fr		
Bragny			
Britzgyberg	http://www.alsacemedia.com/alma/article.php?ID=16		
Camp Allaric (Aslonnes, Vienne)			
Cayla-de-Mailhac			
Chassemy	http://www.archaeology.org/0305/newsbriefs/celtic.html		
Châtillon-sur-Glâne	http://www.memo.fr/article.asp?ID=REG_FRI_PRE_007		
Choisy au Bac			
Clairvaux			
Coolus			
Coulon			
Dampierre			
Ensérune	http://www.oppidumdenserune.com/	X	
Entremont	http://www.entremont.culture.gouv.fr/	X	
Essalois			
Fort-Harrouard			

Gergovie			
Glanum	http://www.monum.fr/visitez/decouvrir/fiche.dml?lang=fr&id=91		
Gorge-Meillet (Somme-Tourbe, Marne)	http://www.musee-antiquitesnationales.fr/pages/page_id18044_u112.htm		
Gournay-sur-Aronde	http://www.gournaysuraronde.com/histoire.html		
Hohlandsberg			
La Tène			
Les Pennes			
Levroux			
Marmesse (Haute-Marne)	http://www.musee-antiquitesnationales.fr/pages/page_id18024_u112.htm	X	
Massalia			
Mont Beauvray (Bibracte)	http://www.bibracte.fr/	X	
Mont Lassois (Châtillon-sur-Seine)-Vix	http://www.gzg.fn.bw.schule.de/heunebg/vix/vixfr.htm		
Nages			
Paris			
Ribermont	http://www.ribemontsurancre.cg80.fr/		
Saint-Sulpice			
St Adrien			
St. Blaise			
Suippes			
Toulouse			
Verberie			
Vienne	http://www.culture.gouv.fr/culture/arcnat/vienne/fr/		
Villeneuve-Saint-Germaine			
Luxemburg			
Goeblingen-			

Nospelt			
Titelberg	http://www.luxalbum.com/cartes/situation-Titelberg.htm		
Bèlgica			
Kemmelberg			
Spiennes	http://minesdespiennes.org/		
Limburg			
Suïssa			
Auvernier			
Baldegg			
Bavois	http://www.rm.gr.ch/		
Cortailod			
Greifensee			
Kappel			
La Tène			
Savognin Pandal			
Witnauer Horn			
Zug	http://www.zug.ch/ada/153_20.htm		
Zürich-Kleiner Hafner	http://www.diepfahlbauer.ch/inhalt/presse/bilder/bilder_inhalt.html		
Países Baixos			
Angelsloo			
Bargeroosterveld (1250 aC)			
Boverkarspel			
Eigenbilsen			
Elp			
Ezinge	http://www.wierdenland.nl/index.html		
Haps			
Hijken			
Nijnsel			
Ristorf			
Singen			

Zeijen (Drenthe)	http://www.silkeborgmuseum.dk/		
Zijderveld			
Alemanya			
Acholshausen			
Altburg bei Bundenbach	http://www.hunsrueckreise.de/Burgen-Hunsrueck/Altburg-Hunsrueck.shtml	X	
Asperg			
Auerberg			
Bad Nauheim	http://www.natureparktravel.com/celtic-trip/celtic-trip.htm		
Befort			
Bell im Hunsrück			
Bleibeskopf	http://www.berggasthof-herzberg.de/die%20Umgebung/sehenswertes/sehenswertesha upt.html		
Bliesbruck-Reinhem (França-Alemanya)	http://www.kulturpark-online.de/		
Buchau	http://www.federseemuseum.de/		
Bundenbach			
Dürrnberg			
Eberdingen-Hochdorf (Asperg)	http://www.keltenmuseum.de/english/	X	
Federsee	http://www.archaeopark-federsee.de/	X	
Glauberg (Hessen)	http://www.glauberg.de/ ; http://www.keltenfuerst.de/ ; http://www.natureparktravel.com/glauberg/glauberg.htm		
Goldberg			
Gross Romstedt			
Halle	http://www.archlsa.de/		
Handewitt			
Hart an der Alz (Bayern)	http://www.bingo-ev.de/~ks451/gfa/niedbay/bronze02.htm		
Heidetränk	http://www.natureparktravel.com/altkoenig/altkoenig.htm		
Helmsdord			

Heuneburg	http://www.dhm.de/museen/heuneburg/indexe.html	X	
Hirschlanden	http://www.keltenmuseum.de/english/mus/tour/page7.html		
Hochmichele	http://www.dhm.de/museen/heuneburg/en/weg_hohm1.html		
Hochstetten			
Johannisberg			
Kelheim	http://www.orgelmuseum-kelheim.de/		
Klein			
Klein-Aspergle			
Leubingen	http://www.thueringen.de/de/museen/weimar/urundfruehgeschi chte/index.html		
Magdalenenberg	http://www.villingen.de/freizeit/magdalenenberg/		
Manching	http://www.museum-manching.de/		
Matzhausen			
Mauenheim			
Mindelheim	http://webmuseen.de/Museen.html		
Mühlacker	http://www.muehlacker.de/stadt/museum.htm		
Münsingen			
Nebringen			
Neuwied			
Norddorf (illa tocant Dinamarca)			
Otzenhausen			
Passau			
Preist			
Schwarzenbach			
Senftenberg	http://www.technikmuseen.de/senftenberg/		
Steinsburg			
Talhau			
Vettersfelde			
Vilsingen			
Waldalgesheim			
Wasserburg	http://www.federseemuseum.de/feder3e.html		

Hienheim (Danubi)			
Noruega			
Grøntoft			
Eslovènia			
Anzabegovo-Vrsnik			
Brezje			
Vace	http://www.narmuz-lj.si/ang/odd/arh/arh.html		
Croàcia			
Vucedol	http://www.geocities.com/vucedol_culture/		
Sèrbia			
Bubanj-Hum			
Cris-Starcevo	http://www.mnsu.edu/emuseum/archaeology/sites/europe/starcevo.html		
Lepenski Vir	http://www.yurope.com/people/nena/Vir/		
Rudna Glava	http://www.muzej-mpek.org.yu/e_rglava.htm		
Selevac			
Trebeniste			
Vinča	http://www.rastko.org.yu/arheologija/vinca/vinca_eng.html#_To c504111711		
Pločnic			
Eslovàquia			
Caka	http://www.vml.de/e/detail.php?ISBN=3-89646-502-3		
Ganovce	http://www.heartofeurope.co.uk/history_slovakia2.htm		
Hurbanovo			
Liptovska Mara	http://www.muzeum.sk/pamiatka/defaulte.php?co=amp_liptm		
Molpír	http://www.muzeum.sk/muzeum/default.php?co=mmsmo		
Nitra			
Zemplín			
Txèquia			
Erstfeld			
Hradenín			

Hrazany	http://www.celticeurope.cz/view.php?cisloclanku=2004060701		
Lovosice			
Markvartice			
Msecké			
Pisek			
Platenice			
Staré Hradisko			
Stradonice			
Trisov			
Závist			
Zehrovice			
Hungria			
Badacsony			X
Baden-Pécel			
Bakony múzeum			X
Balaton múzeum			X
Balatonbényi			X
Balatonföldvár			X
Balatonfüred			X
Békescsaba múzeum			X
Béri Balogh Ádám múzeum			X
Beszédes József múzeum			X
Bodrogkeresztúr			
Boglárlelle-Balatonboglár			X
Budapest			
Budapesti Történelmi Múzeum	http://www.museum.hu/search/museum_en.asp?ID=14		X
Déri múzeum			X
Fonyód			X

Gellerthegy-Taban			
Győr			X
Herman Ottó múzeum (Miskolc)			X
Hévíz			X
Hollókő			X
Intercisa múzeum (Dunaújváros)			X
Istállós-kő			X
Katona József múzeum			X
Keszthely			X
Kiskunhalas múzeum			X
Körös	http://www.kmnp.hu/		
Kosztá József múzeum			X
Kuny Damokos Múzeum			X
Liszt Ferenc múzeum (Déak Tér)			X
Lovas (mina de matèries colorants)			X
Magyar nemzeti múzeum	http://www.hnm.hu/		X
Miskolctapolca			X
Néprajzi Múzeum	http://www.neprajz.hu/english/index2.html		X
Pastóna múzeum (Pusztá)			X
Pécs (Janus Pannonius múzeum)			X

Pécs (població originària celta)			X
Pusztta Bugac			X
Rippl-Rónai múzeum (Kaposvár)			X
Salgótarján			X
Sopron			X
Sosí-fürdő			X
Sümeg (cementiri ed. Bronze)			X
Sümeg (mina de sílice)			X
Szeged			X
Székesfehérvár			X
Szekszárd			X
Szeleta (Bükk)			X
Tessedik Sámuel múzeum (Tahona)			X
Thury György múzeum (Szabadság tér)			X
Tihany (ed. Ferro)			X
Tiszapolgar-Basatanya			
Tornyai János múzeum			X
Türr István Múzeum (Baja)			X
Vár-Hegy			X
Villány			X
Zamárdi-Szántíd (Szamárkö)			X

Áustria

Dürrnberg			
Gross-Mügl (Cultura Unetice)			
Hallein	http://www.salzweiten.at/cont/salzweiten/salzweiten_salzburg.aspx		
Hallstatt	http://www.museum-hallstatt.at/		
Mitterkirchen			
Rússia			
Kul Oba	http://www.hermitagemuseum.org/html_En/04/2004/hm4_2_062.html		
Maikop (Tsarkaia)			
Cultura Kurgan			
Ucraina			
Belsk			
Polònia			
Biskupin	http://www.biskupin.pl/		
Romania			
Boian			
Ciucuteni	http://www.archweb.cimec.ro/Arheologie/cucuteni/100.htm		
Ciumesti	http://delfin.klte.hu/~szabodz/stork.htm		
Cultura Otomani			
Ferigile			
Gumelnitsa			
Sarmizegethusa			
Tripolje			
Vadastra	http://www.patzinakia.ro/Noviciola/Agrig-Vadastra.htm		
Bulgaria			
Ezero			
Gumelnita- Karanovo			
Hissar			
Kazanlak	http://whc.unesco.org/sites/44.htm		

Korten			
Mezek			
Nova Zagora			
Pobitite Kamani (Dikilitash)	http://www.varna-bg.com/museums/pobitikamani/st_f_uk.html		
Salcutsa			
Sredna Gora			
Tell Azmak			
Varna	http://www.eat-online.net/english/meetings/varna_museum.htm		
Zagorski			
Península Ibèrica			
Cultura El Argar	http://www.dearqueologia.com/argar.htm		
Los Millares	http://usuarios.lycos.es/losmillares/index.html		
Carambolo	http://www.uv.es/~alabau/carambolo.htm		
Cortes de Navarra			
Sagunto			
Ullastret	http://www.mac.es/ullastret/		
Moleta del Remei (Alcanar)	http://www.mac.es/ruta_dels_ibers/la_moleta_del_remei_baix.htm		
<i>Alorda Park</i> (Calafell)	http://www.tinet.org/~rscultur/patrimon/ciutadel.htm		
Turó de ca n'Oliver (Cerdanyola del Vallès)	http://www.cerdanyola.org/portal/jsp/dc.jsp?codCont=1707		
Numància	http://www.numantinos.com/index_numancia_esp.htm		
Itàlia			
"Villa delle Grotte" (Elba)	http://www.campinglaconella.it/eng/elba_eng.htm		
Adria			
Arene Candide	http://www.genovagando.it/turismo_liguria/itinerari_preistorici/caverne_arene_candide.htm		
Arezzo			

Bolonia	http://www.comune.bologna.it/bologna/Musei/Archeologico/etruschi/en/2a_e.htm		
Caere	http://oncampus.richmond.edu/academics/classics/students/belanger/cerveteri.html		
Cerveteri	http://www.italyone.com/Arte/Lazio/ProvRoma/Cerveteri/museo_leoniano.uk.html		
Chiusi	http://www.mega.it/archeo.toscana/samuchi.htm		
Cortona	http://www.accademia-etrusca.org/		X
Cosa			
Cumas			
Este			
Fiésole	http://www.fiesolemusei.it/spagnolo/arearcheologicapagina1.asp		X
Grotta del santuario della madonna	http://www.museocivico.rovereto.tn.it/cinema.jsp?ID_LINK=111079&area=3		
Hagar Qim (Malta)	http://www.heritagemalta.org/hagarqim.html		
Hal Saflieni hipogeum (Malta)	http://www.heritagemalta.org/hypogeum.html		
La Maremma (Grosseto)	http://www.gol.grosseto.it/puam/comgr/museo/museo.htm		X
Lagozza			
Marciana			X
Marzabotto (Bologna)	http://www.archeologia.beniculturali.it/pages/atlante/S44.html		
Massa Marittima	http://www.massamarittimamusei.it/		X
Mnajdra (Malta)	http://www.heritagemalta.org/mnajdratemples.html		
Monte bibe	http://www.comune.bologna.it/iperbole//lgalv/citta/storia/mobibele.htm		
Morgantina			
Naxos			
Palestrina (Praeneste)	http://sights.seindal.dk/sight/610_National_Archaeological_Museum_of_Palestrina.html		

Pitecusa	http://www.pithecusae.it/		
Pompeia			
Populonia (Piombino)	http://www.wvmm.org/musei/museo.asp?museo_id=29		
Roma			
Saturnia (Sovana)	http://www.saturnia-terme.com/auto5.php		X
Segesta (Sicília)	http://www.regione.sicilia.it/beniculturali/SoprinTP/ arche/Segesta_parco_IT.HTM		
Selinunte (Sicília)	http://www.selinunte.net/	X	
Siracusa			
Spina			
Taranto			
Tarquìnia (Viterbo)			
Tarxien temples (Malta)	http://www.heritagemalta.org/tarxientemples.html		
Tesino			
Vetluna (Vetulonia)	http://www.mysteriousetruscans.com/vetluna.html		X
Veyes (Veii)			
Volterra (Toscana)	http://www.comune.volterra.pi.it/museiit/metru.html		X
Vulci	http://www.vulci.it		
Siracusa	http://www.ibmsnet.it/siracusa/paoloors.html		
Nora (ciutat romano-púnica)	http://archo4.arch.unipi.it/Nora.html		
Grècia			
Achilleion			
Aghia Triada	http://www.culture.gr/2/21/211/21123a/e211wa06.html		X
Akrotiri (Thera- Santorini)	http://www.culture.gr/2/21/211/21121a/e211ua08.html		X
Andros (Illes Ciclàdiques)	http://www.culture.gr/2/21/211/21121m/e211um01.html		X
Argissa			
Athens	http://www.culture.gr/2/21/214/21405m/e21405m1.html		

Calcis			
Corint			
Delfos			
Delos (Illes Ciclàdiques)	http://www.culture.gr/2/21/211/21121a/e211ua06.html		X
Dhimini (Tessalia)	http://www.culture.gr/2/21/211/21113a/e211ma03.html		
Dodona			
Eretria			
Festos (Phaistos)	http://www.culture.gr/2/21/211/21123a/e211wa07.html		
Ghediki			
Larisa			
Lefkandi			
Megara			
Micenas	http://www.culture.gr/maps/pelop/argolis/argolis.html		
Museu Arqueològic Nacional Atenes	http://www.culture.gr/2/21/214/21405m/e21405m1.html		
Museum of cycladic Art (Athens)	http://www.cycladic-m.gr/	X	
Nea Nicomedia			
Olimpia	http://www.culture.gr/2/21/211/21107m/e211gm04.html		
Paradimi			
Perachora			
Perati			
Photolivos-Sitagroi			
Pilos	http://classics.uc.edu/prap/PRAP.html		
Pithekoussai (Ischia)	http://www.archeona.arti.beniculturali.it/sanc_en/ischia.html		
Salamina			
Saliagos (Antiparos)			
Sesklo (Tessalia)	http://www.culture.gr/2/21/211/21113a/e211ma02.html		

Tirint	http://www.culture.gr/maps/pelop/argolis/argolis.html		
Trebeniste			
Troya			
Vergina	http://whc.unesco.org/sites/780.htm		
Zagora			
Cnossos / Knossos	http://www.culture.gr/2/21/211/21123a/e211wa03.html		
Heraklion museum	http://www.culture.gr/2/21/211/21123m/e211wm01.html		X
Salamis			
Kition			
Turquia			
Troia	http://www.unmuseum.org/troy.htm		
Bogozkoy			
Aleça Hüyük (Çatalhöyük)	http://www.catalhoyuk.com/	X	
Kanesh			
Enicomi			
Caka			
Esrmina			
Samos			
Gordion	http://home.att.net/~gordion/		
Focea			
Pèrgam			
Tuníssia			
Cartago			
Pròxim Orient			
Tell Abu Hureyra			
Al Mina			
Mureybet			
Jericho	http://www.bibleplaces.com/jericho.htm		
Al Mina			
Hama			

Biblos			
Sidon			
Tir			
Megiddo			

ANNEX 2
WHY DOES NATIONALISM NEED ANTIQUITIES?

WHY DOES NATIONALISM NEED ANTIQUITIES?

INTRODUCTION:

A Catalan singer, Raimon, sing 'Who loses his origins loses identity'. Catalonia, nation; 'origins' and 'identity' two words related to looked back to the past.

Nationalism is a difficult issue to discuss objectively because it involves feelings and each national case is different and can be justified differently. Due to this there are hundreds of different cases around the world, and because my knowledge of individual cases is limited, the main focus of the essay is depicted in Europe.

To deal with this item I have divided the essay in to different sub-headings. First, a definition and understanding of nation and/or nationalism; which conditions have it, which kind of nation or/and nationalism we can find. Although it is a difficult task due to the several cases that exist, I will try to discuss those I am familiar with. After this introduction I will focus on the main question: Why does nationalism need antiquities? Through the aid of some bibliography and my own background.

Finally, before the conclusions, I will try to display a particular case: the role that archaeology has played in Catalonia, how it was conceived; in which context and how it has been used.

In conclusion the focus will relate to the role of archaeology in modern times.

NATION / NATIONALISM:

There are several definitions about the concept of nation and/or nationalism and it is difficult to find one definition for the different kinds of nation that exist. Despite that, when we think of 'nation' we think of territory, defined boundaries, and a group of people who belong to this territory.

'Territory and history are the privileged political spaces within which nations are imagined and through which 'sovereignty' is constructed' (Alonso, A.M. 1988: 41).

Moreover, they have cultural characteristics in common, and whose members regard themselves as members of a 'nation' (Kohl, P.L. 1998: 226).

As Margarita Diaz-Andreu and Timothy Champion point out 'the nation is the natural unit of a human group, which by its very nature has the right to constitute a political entity. The simple existence of nations implies the existence of a past which, for their own good and that of the individuals who belong to them, should be known and propagated' (Diaz-Andreu, M.; Champion, T. 1996: 3).

From the above quotes there is the political concept that tie with nation. The nations with state called 'nation-states' –France, Great Britain, Spain, Germany (1870), Italy (1871)- born after the French Revolution when the two powers that dominated Europe in Ancient Regime, Church and Monarchy, collapsed. Europe started to be led by secular people.

'Nationalism was born among intellectuals who searched for a place in a social world dominated by the Monarchy and Church. The decadence of these two institutions was at the same time the cause and the consequence of the success of nationalism as a political doctrine' (Diaz-Andreu, M.; Champion, T. 1996: 4).

The others are nations without state –Scotland, Catalonia, Wales, Brittany- the majority look back or highlight medieval ages to justify their independence from the countries that they form part of today. These nations may well be the ones that put more emphasis in showing their past to claim a different present.

'The primary function of nationalistic archaeology is to bolster the pride and morale of nations or ethnic groups. It is probably strongest amongst peoples who feel politically threatened, insecure or deprived of their collective rights by more powerful nations or in countries where appeals for national unity are being made to counteract serious divisions along class lines' (Trigger, B.G. 1984: 360).

WHY DOES NATIONALISM NEED ANTIQUITIES?

The link between the past and the present is totally obvious. The past is a tool to justify the political present or to claim a different present, and

'Nationalism requires the elaboration of a real or invented remote past' (Kohl, P.L. 1998: 223).

Each nation reflects a different historical period. The period chosen depends on the nation's aims and claims, and also on the shape of the nation that they want or need for their economic or social purposes. For that reason, there are always historical periods that are ignored rather than others, and ones that are highlighted more than the others. Here, we have what it has been called *The Excluded Past* by P. Stone and R. Mackenzie (1989), this past is not included in the National Curriculum because it was not relevant to the present political situation. We have different examples of this excluded past.

'The definition of Spain as a catholic nation led to the alienation of the Muslim past in the narration of her history' (Diaz-Andreu, M.; Champion, T. 1996: 14).

Or a past that is also highlighted like the Biblical past which remains in Jerusalem by Israeli people. Another example is the enhancement of Victorian

period in England due to were the Ages when English traditional culture was shaped.

Archaeology has the power to show the materiality of this past, and in our days materialism is important to our understanding of belief in things.

‘Archaeology grants scientific validity to claims about the temporal depth of that connection’ (Foster, R.J. 1991: 241) between the past and the present.

The ‘patrimony’ ‘heritage’ emerges from this it is enveloped within a community or becomes nation ‘property’ that people feel identified with.

At the same time, nation is linked with the idea of identity, as I have pointed out in the introduction and above. Philosophically, human beings are wondering: Who I am? Where I come from? Where am I going? because they need a prop to hold on to. History, in some way, tries to solve or to give answers to some of these questions. Afterwards, it can be managed for political purposes or not.

NATION WITHOUT STATE: THE CASE OF THE EMERGENCE OF ARCHAEOLOGY IN CATALONIA

To define a date to start up with the link between archaeology and Catalan nation, it is good to begin what it has been called *La Renaixensa*. It was a movement (1830-1901) framed in the Romanticism movement in Europe, which highlighted the independence of Catalonia from Spain. It started as a literary movement and continued as a political stream with the formation of the *Mancomunitat de Catalunya* (1914-1923). This period was short due to the Coup d’Etat of General Primo de Rivera in 1923. During this period Catalan intellectuality hid their work in front of the dictatorship, although in 1931 the coming of a Republican period their work came into the light again. Like

Russian mountains, in 1936 Civil War started and archaeological activity stopped. In 1939 the dictatorship of the General Francisco Franco led History through the idea that Spain was only one nation; that it had had the same History for the all territories that it began with Romans, those who brought civilization to Spain (in this way we have to think about the relationship between Spain and Italy dictatorships).

As I have already stated, during this period the emergence of the middle-classes, was important for the economy in relation to the industrialization of the country and with the deals with America. This class was the most important in shaping a national past to bring Catalonia to European level, and not to Spain. It started to be defined as a Mediterranean country, and to justify this definition they look back to the past, also to define national boundaries. In this middle-class intellectual people increased and they were people with different political and cultural implications. Names as Josep Puig i Cadafalch (architecture, political, archaeologist) and Pere Bosch i Gimpera (archaeologist, political) defined the kind of intellectuality of this period.

For this reason, excursion associations –such as hillwalking- started in this period (1873) knowing the geography and defining it. A particular art stream called *Modernisme* depicted a singular architecture and arts in general, more related with Europe than with Spain. Finally, in this period when intellectual associations as l' *Institut d'Estudis Catalans* (1907) and others, investigated the elements of the Catalan culture, in different disciplines.

From these associations began excavations in *Empuries*, a Greek and Roman site. The Greek culture was highlighted, as it did not reach Spanish territory, as it was a symbol of civilization and Mediterranean culture. Since then, this site has been a focus of many excavations, international archaeological campaigns, meetings, international and national conferences and tourist centres. In this way, Catalan depiction was already given to Europe.

Ullastret is another site that was excavated in this period. It is a place where people from Iberian Culture lived, it represented a culture that was only developed in the Mediterranean coast, not inland, for this reason excavation was carried out.

Medieval past was also important, because it defined the time when Catalonia was politically independent from the Spanish crown, as they had their own kingdom. At the same time, in 11th century a singular ecclesiastical art movement, called *Romanic*, built several monasteries and churches which can be found around the Catalan of today. For that reason, excavations in *Monestir de Sant Pere de Rodes*, *Esglésies de la Vall de Boi*, *Santa Maria de Ripoll* started to enhance this 'gold period'. *Ripoll* was also an important medieval Catalan site because it was where the name of Catalonia first appeared.

Today, these associations continue their task and these sites are important tourist points where Catalan culture is displayed as something different from Spanish one. This singularity is also evident in museums

'Museums play a crucial role in conserving and displaying the nation in objective form' (Foster, R.J. 1991: 249)

as *Museu Nacional d'Art de Catalunya* where only the *Romanic* and *Gotic* art is displayed, *Museu d'Historia de Catalunya* where an explanation of the Catalan history from Prehistory to today and *Museu d'Arqueologia de Catalunya* displays artefacts found within the actual Catalan boundaries, from Prehistory to 9th century.

CONCLUSION:

Although the enhancement of one historical period over another is sometimes unavoidable to justify the political present, or to claim another one. Any historical period cannot be excluded, because History has been shaped during thousands of years, boundaries have changed and people have had different opinions; History cannot be written from one perspective only. History has different shapes and different colours and all of them have to be shown to achieve a full understanding of ourselves and our society.

REFERENCES:

- Alonso, A.M. 1988. The effects of truth: re-presentations of the past and the imaginings of community. *Journal of Historical Sociology* 1: 33-57.
- Andreu-Diaz, M. and Champion, T. (eds.). *Nationalism and Archaeology in Europe*. London: UCL Press
- Balibar, E. 1990 The nation form. *Review: F. Braudel Centre* 13:329-361.
- Foster, R. 1991. Making national cultures in the global ecumene. *Annual Review of Anthropology* 20:235-60.
- Friedman, J. 1992. The past in the future: history and the politics of identity. *American Anthropologist* 94 (4): 837-59.
- Kohl, P. 1998. Nationalism and archaeology: on the constructions of nations and the reconstructions of the remote past. *Annual Review of Anthropology* 27: 223-46.
- Stone, P. & Mackenzie, R. (eds) 1989. *The Excluded Past*. London: Unwin Hyman.
- Trigger, B.G. 1984. Alternative archaeologies: nationalist, colonialist, imperialist. *Man* 19, 355-70.

WEB PAGES:

www.grec.net/cgi-bin/hecangcl.pgm

www.mac.es

ANNEX 3
NÚMERO DE VISITANTS I MARGE D'ERROR ALS CINC JACIMENTS
IBÈRICS

								MITJA PÚBLIC X MESOS		MARGE D'ERROR		
Calafell		Maig								0,3	0,4	0,5
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004					
	2391	2274		1888	1698	2802	2489	2219,25	562	356	242	
	Juny											
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004					
	1718	1667		1523	1348	1575	1544	1497,5	501	330	230	
	Juliol											
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004					
	1793	1610		1507	1149	962	1300	1229,5	467	315	222	
Ullastret		Maig										
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004					
	2.769	2.267	2.211	2.220	2.681	2.335	2.557	2400,80	573	360	244	
	Juny											
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004					
	2.926	3.885	4.017	3.798	3.054	2.942	3.266	3415,40	617	377	251	
	Juliol											
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004					
	5.486	6.208	6.381	5.942	6.511	4.807	4.704	5669,00	664	394	259	
Moleta del Remei		Maig										
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004					
			150	263			120	177,66	144	126	108	
	Juny											
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004					
			308	197	219		91	203,75	161	117	117	

Juliol										
1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004				
		426	257	275		192	287,50	209	172	140

Tornabous Maig

1998		1999		2000	2001	2002	2003	2004				
		28	17	17	32	7	20,20	20	20	19		

Juny										
1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004				
		2	14	42	20	5	16,60	17	17	16

Juliol										
1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004				
		20	25	42	20	8	23,00	23	22	22

Turó Ca n'Olivé Maig

només dades x anys totals		1998		1999		2000	2001	2002	2003	2004				
		180	261	230	260	189	223,85	173	147	123				

Juny										
1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004				
		180	261	230	260	189	223,85	173	147	123

Juliol										
1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004				
		180	261	230	260	189	223,85	173	147	123

ANNEX 4
ENQUESTA D'ENTRADA (A)

ENQUESTA (entrada)

Benvolgut/da, l'objectiu d'aquesta enquesta és a conèixer l'opinió i satisfacció dels visitants dels jaciments ibèrics de Catalunya, així com el grau de comunicació d'aquests. T'agrairem molt que dediquis uns minuts a contestar aquesta enquesta que és totalment **anònima** i **individual**. Gràcies.

Instruccions: Per respondre les següents preguntes, marqueu amb una creu una o més lletres segons s'indiqui sota cada pregunta.

Ex. Si

No

BLOC 1

1.- Com has conegut l'existència de les restes arqueològiques?

Marca amb una creu la lletra que creguis convenient

- a) Ja el coneixia
- b) Per uns amics / familiars / coneguts
- c) Per internet
- d) Per la televisió
- e) Per publicacions periòdiques (premsa, revistes, guies, etc.)
- f) Correspondència (ofertes didàctiques, etc.)
- g) Altres (*indica com*) _____

2.- Has visitat altres restes arqueològiques de la cultura ibèrica?

- a) Sí (*Passa a contestar la pregunta 3*)
- b) No (*Passa a contestar la pregunta 4*)

3.- Quin o quins d'aquests jaciments (poblats) ibèrics has visitat?

Marca una o més lletres segons la teva resposta

- a) Ullastret
- b) Ca n'Oliver (Cerdanyola del Vallès)
- c) Puig Castellar (Santa Coloma de Gramenet)
- d) La Pera (La Bisbal d'Empordà)
- e) Olèrdola (Vilafranca del Penedès)
- f) La Ciutadella *Alorda Park* (Calafell)
- g) La Moleta del Remei (Alcanar)
- h) El molí d'Espígol (Tornabous)
- i) Altres (*especifica quins*) _____

4.- Quin és el motiu de la teva visita?

Marca una o més lletres segons la teva resposta

- a) Visita escolar
- b) Visita d'oci o vacances
- c) Visita professional
- d) Visita familiar
- e) Altres _____

BLOC 2

5.- Aquí tens un llistat ordenat de diferents períodes històrics, marca l'època que penses que va tenir lloc la cultura ibèrica

Marca amb una creu la lletra que creguis convenient

- a) Societats Caçadores – recol·lectores
- b) Societats agrícoles pre – romanes
- c) Cultura Romana
- d) Època dels castells medievals
- e) Primeres armes de foc
- f) Fàbriques i vapors

6.- On penses que vivien els ibers?

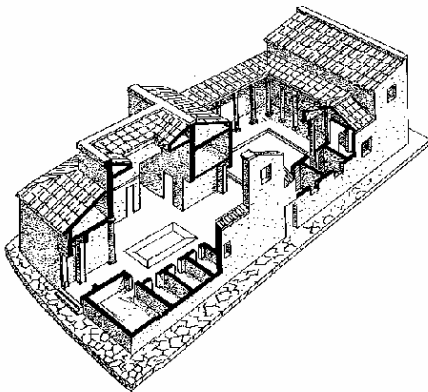
Marca amb una creu la lletra que creguis convenient

- a) Coves enmig del bosc
- b) Cabanes fetes de fusta
- c) Cases fetes de pedra i fang

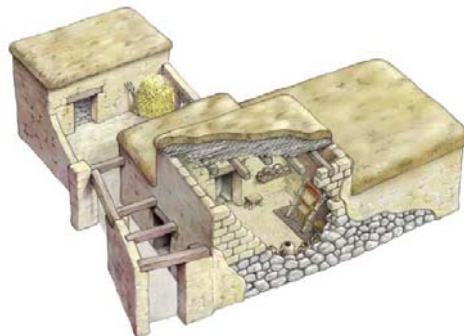
7.- Com t'imagines els hàbitats dels ibers?

Senyala una sola imatge fent una creu a la lletra corresponent

a)

b)

8.- Com t'imagines que anaven vestits habitualment els ibers?

Marca amb una creu la lletra que creguis convenient

- a) Pràcticament despallats
- b) Amb pells d'animals
- c) Amb teixits elaborats per ells mateixos

9.- Els pobles dels ibers, els imagines com ...

Marca amb una creu la lletra que creguis convenient

- a) Grups de cabanes aïllades pel bosc i pel camp
- b) Entremat de carrers i places de manera poc organitzada
- c) Ciutats molt ben planificades

10.- Penses que la societat ibèrica estava

- a) Molt desenvolupada
- b) Força desenvolupada
- c) Poc desenvolupada
- d) Molt poc desenvolupada

BLOC 3

Per tal de poder classificar les respostes, necessitem algunes de les teves dades:

11.- Sexe

Marca una sola resposta

- a) Home
- b) Dona

12.- Quina edat tens? _____

13.- Ciutat on resideixes (on vius) _____

14.- País de procedència (on has nascut) _____

15.- Quin és el teu nivell màxim d'estudis acabats?

Marca amb una creu la lletra que creguis convenient

- a) Primària incompleta (6è d'EGB, ingrés o similar)
- b) Primària completa (batxillerat elemental, EGB, graduat, ESO)
- c) Estudis secundaris (batxillerat superior, BUP, COU, PREU, Batxillerat pla nou)
- d) FPI, FP grau mitjà, oficiala industrial o equivalent
- e) FPII, FP Grau superior, mestratge industrial o equivalent
- f) Estudis superiors (universitaris)

16.- Quina és la teva activitat principal?

Marca amb una creu la lletra que creguis convenient

- a) Treball a temps complet
- b) Treball a temps parcial
- c) Aturada
- d) Feines de la llar
- e) Estudiant
- f) Jubilada o pensionista
- g) Incapacitada
- h) Altres *(especificar)* _____

17.- On situaries la teva professió?

Marca amb una creu la lletra que creguis convenient

- a) Professionals i tècnics (Ex. professors/es, mestres, arquitectes...)
- b) Personal directiu
- c) Serveis administratius
- d) Comerciants i venedors
- e) Hostaleria i altres serveis
- f) Agricultors i pescadors
- g) Minaires, paletes i treballadors ind.
- h) Professionals forces armades

18.- Ara, podries especificar la teva professió

Apunta la teva professió

Gràcies pel teu ajut i el teu temps!

ANNEX 5
ENQUESTA DE SORTIDA (B)

ENQUESTA (sortida)

Benvolgut/da, l'objectiu d'aquesta enquesta és conèixer l'opinió i satisfacció dels visitants dels jaciments ibèrics de Catalunya, així com el seu grau de comunicació. T'agraïrem molt que dediquis uns minuts a contestar aquesta enquesta que és totalment **anònima** i **individual**. Gràcies.

Instruccions: Per respondre les següents preguntes, marqueu amb una creu una o més lletres segons s'indiqui sota cada pregunta.

Ex. Si

No

BLOC 1

1.- Has realitzat una visita ...

Marca amb una creu una o més lletres

- a) Lliure, tan sols amb els cartells que hi ha
(*ni visita guiada, ni audio guia, ni fulletó...*)
- b) Amb un/a guia
- c) Amb un audio guia
- d) Amb un llibre, guia, fulletó, etc.
- e) Amb un taller

2.- Puntua la visita a les restes arqueològiques segons el teu grau de satisfacció

Marca un sol número

Gens satisfet +-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+ Molt satisfet
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

3.- Com has trobat la visita?

Puntua del 0 al 10

Gens satisfet +-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+ Molt satisfet
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Avorrida	+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+	Divertida
Incomprensible	+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+	Comprensible
Inútil	+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+	Profitosa
Passiva	+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+	Activa
Teòrica	+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+	Pràctica
No interessant	+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+	Interessant

4.- Voldries visitar un altre jaciment (poblat) ibèric a Catalunya?

- a) Si
- b) No

5.- Què és el que t'ha agradat MÉS de la visita?

Marca amb una creu una o més lletres

- a) El contingut. Allò que s'explica
- b) Els tallers
- c) La presentació física del jaciment
- d) Altres_____

6.- Què és el que t'ha agradat MENYS de la visita?

Marca amb una creu una o més lletres

- a) El contingut. Allò que s'explica
- b) Els tallers
- c) La presentació física del jaciment
- d) Altres_____

BLOC 2

7.- Aquí tens diferents èpoques històriques ordenades, marca l'època que penses que va tenir lloc la cultura ibèrica

Marca amb una creu la lletra que creguis convenient

- a) Societats Caçadores – recol·lectores
- b) Societats agrícoles pre – romanes
- c) Cultura romana
- d) Època dels castells medievals
- e) Primeres armes de foc
- f) Fàbriques i vapors

8.- On penses que vivien els ibers?

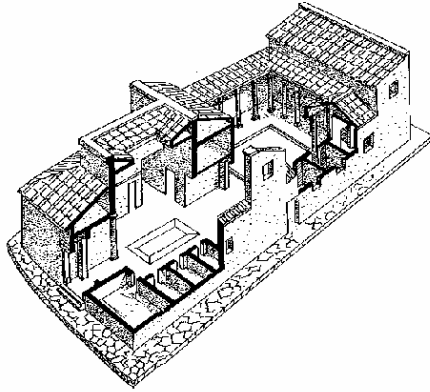
Marca amb una creu la lletra que creguis convenient

- a) En coves enmig del bosc
- b) En cabanes fetes de fusta
- c) En cases fetes de pedra i fang

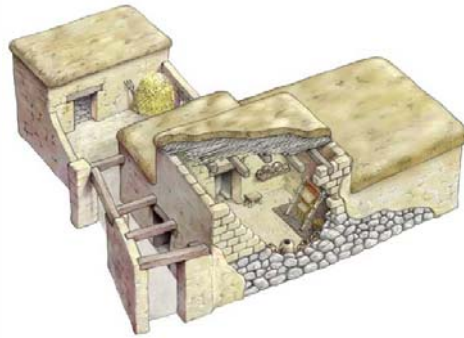
9.- Com imagines els hàbitats dels ibers?

Senyala una sola imatge amb una creu

a)

b)

10.- Com t'imagines que anaven vestits habitualment els ibers?

Marca amb una creu la lletra que creguis convenient

- a) Pràcticament despullats
- b) Amb pells d'animals
- c) Amb teixits

11.- Els assentaments dels ibers, els imagines com ...

Marca amb una creu la lletra que creguis convenient

- a) Grups de cabanes aïllades pels bosc i pel camp
- b) Entremat de carrers i places de manera poc organitzada
- c) Ciutats molt ben planificades

12.- Després de la visita, penses que la societat ibèrica estava

Marca amb una creu la lletra que creguis convenient

- a) Molt desenvolupada
- b) Força desenvolupada
- c) Poc desenvolupada
- d) Molt poc desenvolupada

13.- Creus que després de la visita tens un millor coneixement de les condicions de vida dels ibers?

Marca amb una creu la lletra que creguis convenient

- a) Sí
- b) No

BLOC 3

Per tal de poder classificar les respostes, necessitem algunes de les teves dades:

14.- Sexe

- a) Home b) Dona

15.- Quina edat tens? _____

16.- Ciutat on resideixes _____

17.- País de procedència _____

18.- Quin és el teu nivell màxim d'estudis acabats?

Marca amb una creu la lletra que creguis convenient

- a) Primària incompleta (6è d'EGB, ingrés o similar)
- b) Primària completa (batxillerat elemental, EGB, graduat, ESO)
- c) Estudis secundaris (batxillerat superior, BUP, COU, PREU..)
- d) FPI, FP grau mitjà, oficiala industrial o equivalent
- e) FP II, FP Grau superior, mestratge industrial o equivalent
- f) Estudis superiors (universitaris)

19.- Quina és la teva activitat principal?

Marca amb una creu la lletra que creguis convenient

- i) Treball a temps complert
- j) Treball a temps parcial
- k) Aturada
- l) Feines de la llar
- m) Estudiant
- n) Jubilada o pensionista
- o) Incapacitada
- p) Altres (*especificar*) _____

20.- On situaries la teva professió?

Marca amb una creu la lletra que creguis convenient

- i) Professionals i tècnics (Ex. professors/es, mestres, arquitectes...)
- j) Personal directiu
- k) Serveis administratius
- l) Comerciants i venedors
- m) Hostaleria i altres serveis
- n) Agricultors i pescadors
- o) Minares, paletes i treballadors industrials
- p) Professionals forces armades

21.- Ara, podries especificar la teva professió

Apunta la teva professió

22.- Suggestiments i comentaris

Estarem molt contents que donis la teva opinió personal

Gràcies pel teu ajut i pel teu temps!

ANNEX 6
CARTA DE PRESENTACIÓ A ESTATS UNITS I A EUROPA

Dear

My name is Clara Masriera-Esquerra. I received my bachelor's degree in History specialized in archaeology in 2002 by Universitat Autònoma de Barcelona. I have been digging in several places around Catalonia, Iberian (Iron Age) and Roman periods, and working as a cultural monitor in different heritage buildings and schools.

Actually, I am a researcher in the University of Barcelona (Universitat de Barcelona) (Catalonia-Spain). I am researching about different ways to present archaeology to the public. This research is part of in my PhD thesis concerning "How to present archaeological Iron Age Sites to the Public".

In the University, I belong to Research Group, "UB projects" (<http://www.pcb.ub.es/ubprojects/>), that deals with how to display museums and heritage to the public. Moreover, we also write history textbooks for High Schools and design projects for museums. My supervisor is Dr. Joan Santacana-Mestre, who is an authority of my research in Spain.

The Iron Age sites in Catalonia and Spain are non-well preserved. Just three of them are ready to be visited and comprehensible to the public. The other sites are neither destroyed by looting practice nor environmental and anthropological factors. My interest is to know other ways to preserve, understand and display these sites to the public. The weak point of these sites is that they are located between 0 and 600 metres above the sea, in the middle of the hills, a bit isolated and difficult to reach for the general public. The strong point is that these sites have not been demolished by buildings and that from them you can understand more about this age, the location and the landscape surrounded.

I contacted John Jameson who has redirected me to you. I am reading his book about "Presenting Archaeology to the Public".

From the information that I have found in the web about your work, I am interested to contact you. I would like to visit the New York State Museum and your job in it. To do that I would need your and the New York State Museum agreement to travel to New York. I am thinking to come in June and maybe the first week of July. Would this plan be convenient for you? I am also thinking to visit other places such as the Colony of Williamsburg and John Jameson in Florida.

I am applying for a grant from our national government in order to get funds to do this research in United States. To obtain this scholarship, I would appreciate, if I do not disturb you, if you can provide me a letter of support for my stay in your museum.

I hope to hear from you soon,

Yours sincerely,

Clara Masriera i Esquerra

ANNEX 7

GUIÓ ENTREVISTA EXPLORATÒRIA A ESTATS UNITS I EUROPA

GUIÓ DE L'ENTREVISTA

1. Dades personals (com et dius, quin lloc ocupes dins la institució, etc)
2. Com neix la idea de crear el vostre centre?
3. Com us financeu, gestioneu i quin tipus d'organització sou?

4. Heu realitzat estudis de visitants per tal de conèixer la opinió i perfil del vostre públic?
5. Aspectes tècnics de la reconstrucció (en el cas que n'hi hagi)
6. Altres

ANNEX 8
GUIÓ ENTREVISTA EN PROFUNDITAT

GUIÓ DE L'ENTREVISTA

- Dades de l'entrevistat (càrrec,...)
- Com neix la vostra experiència? A partir de quines necessitats la desenvolupeu?

- Quants anys d'activitat porteu?
- Quina és, a grans trets, la trajectòria del centre quant a número de visitants i desenvolupament de l'activitat?
- Quin tipus d'activitats i visita feu?
 - Visita lliure
 - Visita guiada
 - Visita teatralitzada
 - Ús de sistemes electrònics per a la visita
 - Events (reenactment, festes....) i quins?
 - Tallers juvenils i infantils
 - Tallers familiars i adults
 - Estadets de llarga durada (més d'un dia)
 - Altres
- Quines són les principals fonts de finançament del jaciment?
 - Subvencions d'organismes públics
 - Esponsoritzacions privades
 - Taquillatge
 - Merchandising
 - Events
 - Altres
- Quin creieu que és el punt fort més important del vostre jaciment? Per què?
- Creieu que el vostre jaciment, actualment, té punts febles? Quins?
- Feu estudis avaluatius per conèixer els punts forts i febles de la vostra activitat, així com la opinió del públic respecte el vostre centre?
- Què espereu que el públic aprengui i coneixi en el vostre centre?
- Quins són els conceptes fonamentals respecte a les societats del passat que el jaciment mostra?

- Quins són els dos o tres conceptes que creieu que el públic aprèn visitant el vostre centre?
- Com pot saber el públic que els conceptes que expliqueu tenen fonament científic?
- Un visitant que visiti un museu de la ciència, sol aprendre a fer alguna cosa?; el que visita el vostre jaciment, creieu que aprèn a fer alguna cosa?
- Dels instruments metodològics següents, podríeu comentar si n'hi ha algun que es treballa o s'aprèn al llarg d'una visita o d'un taller?
 - Aprendre a formular hipòtesis sobre fets, eines o construccions
 - Aprendre a extreure informació a partir d'objectes i altres elements arqueològics
 - Aprendre a comparar conceptes, objectes o elements arqueològics
 - Aprendre a classificar la informació arqueològica
 - Aprendre que sobre un mateix fet, resta o objecte hi ha diverses interpretacions
- Què en penseu dels sistemes de presentació de jaciments al públic que inclouen reconstruccions:
 - Condicionen molt la visió que el visitant adquireix sobre el passat
 - És una infantilització de la presentació del patrimoni
 - És un recurs sols justificable per raons de tipus turístic, alienes al mètode científic
 - Freqüentment són una estafa, ja que l'arqueologia no pot saber gran cosa de les parts aèries d'un edifici en els seus detalls més mínims.
 - És una manera eficaç de presentar el patrimoni, ja que el fa comprensible volumètricament per tothom.
 - És una bona manera sempre que es basi en criteris d'arqueologia experimental
 - És una bona manera sempre que permeti plantejar hipòtesis alternatives
 - És una forma didàctica pensada fonamentalment pels infants.
 - És una de les poques formes d'adonar-se, realment, de l'ús dels espais en el passat.

- Creieu que la reconstrucció física d'un jaciment podria ser substituïda per un sistema de recreació virtual amb igual eficàcia?
- Creieu que la gent té dificultats de conceptualitzar el volum d'una casa o altre immoble, a partir de les restes arqueològiques?

ANNEX 9
INFORME TÈCNIC DE L'ESTADA AL PARC D'ARQUEOLOGIA
EXPERIMENTAL DE LEJRE (DINAMARCA)

INFORME TÈCNIC REFERENT AL CENTRE EXPERIMENTAL DE LEJRE
(DINAMARCA)

En data de 12 d'Octubre de 2005, la sotasignant, Clara Masriera i Esquerra, investigadora de la Universitat de Barcelona, va iniciar una visita al Centre d'Arqueologia Experimental de Lejre per encàrrec del Departament

d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació (DURSI) i del grup de recerca en "Didàctica del patrimoni, Noves Tecnologies i museografia comprensiva" (DIDPATRI) amb la finalitat d'analitzar el conjunt i estudiar les possibilitats de implantació de models semblants a Catalunya.

La visita al centre, es va iniciar el dia 12 i va durar fins el dia 19 d'Octubre. La ubicació de Lejre, a uns 80 km al nord de Copenhaguen, va requerir pernoctar a la zona durant set nits.

El lloc objecte de visita, *Lejre Experimental Center* està centrat en la recerca i difusió experimental de l'arqueologia de diferents períodes, l'Edat de la Pedra¹ (*stenalder*), l'Edat del Ferro (*Jernalder*) amb una zona de vivendes, una de culte i altres d'elaboració artesanal del teixit, de la ceràmica, la fusta i el ferro. Al mateix temps, trobem reconstruccions d'arqueologia experimental en els períodes viking (*Vikinger*) i de la societat rural danesa del segle XIX (*Landbohuse*). Es tracta d'una experiència molt primària a Europa, ja que data de l'any 1964, i ha servit com a model per un bon nombre de centres similars a Gran Bretanya, França, Bèlgica, Holanda, Suïssa i Alemanya.

L'interès que pot tenir per Catalunya és evident, donat que s'hi conjuguen diferents elements:

1. Pràctiques variades d'arqueologia experimental, desenvolupades amb gran rigor.
2. Utilització de sistemes de comunicació i de mediació didàctica basats amb models de *living history* i *reenactment*.
3. Possibilitat d'experimentar empàticament formes de vida de períodes històrics diversos, així com artefactes.
4. Desenvolupament d'activitats didàctiques de gran eficàcia
5. Utilització de l'entorn pel turisme cultural
6. Confluència de pràctiques d'alta recerca arqueològica amb treballs mediambientals.
7. Desenvolupament de models lúdics d'aprenentatge.

Per desenvolupar la tasca encomanada, s'ha preparat un conjunt de plantilles d'observació directa, així com pautes d'entrevista, amb la finalitat d'observar *in situ* els comportaments dels diversos grups de visitants, així com també del personal tècnic (monitors/es i responsables de l'equipament). Pel que fa a les entrevistes, es va preparar una llista de persones claus amb les quals es va contactar prèviament, sempre amb la finalitat de poder-les entrevistar i enregistrar. Finalment, es disposava de mitjans tècnics suficients² per

¹ Anomenada així per l'arqueòleg danès Christian Thomsen a la primera meitat del segle XIX en la *Guia de las antigüedades nórdicas* (1836), on proposà la ja clàssica divisió de la prehistòria en tres períodes que, encara avui, constitueixen la periodització més elemental d'aquest llarg període de la humanitat: edat de pedra, edat del bronze i edat del ferro.

²Càmera fotogràfica digital CANON Powershot G-6; videocàmera digital CANON DM-MVX3I i Sony's Slim ICD-B5 Portable Digital Voice Recorder (gravador digital de veu).

fotografiar i filmar les diverses activitats que es van fer en el centre en els dies de referència.

S'ha emprat l'observació directa dels següents ítems:

1. Públic adult i infantil
2. Participants en l'activitat (*living in the past*)
3. Intèrprets de les diferents àrees
4. Administració, manteniment i gestió del centre
5. Tipologia de instal·lacions mobles
6. Metodologia de transmissió de coneixements
7. Activitats adreçades al públic
8. Senyalètica
9. Accessibilitat al centre (transport i adequació de les instal·lacions a persones amb mobilitat reduïda)
10. Màrketing

Tot el material recollit, que inclou l'enregistrament d'entrevistes, la filmació de les accions i activitats, així com el reportatge fotogràfic, s'adjunten en el present informe mitjançant còpia CD.

Els resultats més significatius de la investigació, són els següents:

1. Pel que fa a l'àmbit científic tècnic, a Lejre s'experimenta la pràctica totalitat d'artefactes pertanyents a l'Edat del Ferro bàltica. Per tant, inclou des de pràctiques agropecuàries, fins a tècniques de siderúrgia primitiva. Té especial relleu l'experimentació d'arquitectura protohistòrica, condicions d'habitabilitat, divisió d'àrees de treball, materials de construcció i elements complementaris de confort, com llars de foc, forns, llits, contenidors, reserves de menjar, etc, etc... L'experimentació de pràctiques culinàries té un especial interès i és molt rellevant l'estudi que en fan de l'utilització del temps en el passat prehistòric. Des d'aquests punts de vista, no hi ha a Catalunya cap centre semblant, malgrat que són ben conegudes experiències parcials. A l'estat espanyol, la situació és semblant a la de Catalunya.
2. Pel que fa a l'àmbit de la recerca didàctica és important adonar-se que la validesa i el rigor del model es justifiquen i es sostenen gràcies a què existeix una constant investigació de la disciplina referent, que en aquest cas és l'arqueologia. Dit d'una altra manera, el model didàctic no és altra cosa que l'explicitació i l'evidència empírica dels processos. Aquest fet, creiem que és important, donat que a casa nostra, molt sovint la didàctica s'entén com a simple divulgació, és a dir, traslladar a un públic "vulgar" aspectes parcials i predigerits de la investigació. A Lejre no és pas així, ja que qualsevol tipus de visitant és convidat a experimentar i a fer hipòtesis amb les mateixes eines materials i mentals que els investigadors/es. Per tant, aquest és un model rigorós i original que tampoc té masses paral·lels a Catalunya.

3. Des del punt de vista de la gestió, cal dir que el model funciona perquè empra un sistema mixt de gestió, i convina la iniciativa privada amb el suport de l'administració pública. En efecte, la iniciativa de Lejre va partir del teixit associatiu i científic danès (agrupacions culturals, universitats...), però en el seu estat actual el centre gaudeix d'una autonomia de gestió i es financia aproximadament en un 40% de les aportacions privades, ja sigui mitjançant les quotes d'entrada, *merchandising* o bé patronatge.
4. Des del punt de vista econòmic, el complex de Lejre està ubicat en un parc natural, per tant, la visita s'integra en un paquet que inclou la visita al medi natural, al parc experimental d'arqueologia, al museu de Lejre i a un conjunt monumental pròxim. Tot això fa que la gestió econòmica del conjunt no resulti excessivament pesada pel petit municipi que els acull.
5. Des del punt de vista turístic, Lejre és un equipament singular, pensat per un públic molt especial, normalment culte, que té interès en poder viure la prehistòria, per tant, té un turisme familiar que fins i tot hi fan estades, i un ampli turisme escolar, ja que Lejre també és un centre educatiu i d'oci. Precisament, com a centre d'oci presenta un gran interès, ja que és una forma diferent de lleure del que habitualment ofereixen aquesta mena de instal·lacions; la diferència fonamental està en la participació del públic.

Per tant, el model del Centre Experimental d'Arqueologia de Lejre és eficaç, tan a nivell científic, didàctic, com també econòmic.

Barcelona, Campus Mundet 2 de Novembre 2005.

ANNEX 10
DATES DE REALITZACIÓ DE LES ENQUESTES

CALAFELL

JUNY

DILLUNS	DIMARTS	DIMECRES	DIJOUS	DIVENDRES	DISSABTE	DIUMENGE
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

JULIOL

DILLUNS	DIMARTS	DIMECRES	DIJOURS	DIVENDRES	DISSABTE	DIUMENGE
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

ULLASTRET

JUNY

DILLUNS	DIMARTS	DIMECRES	DIJOURS	DIVENDRES	DISSABTE	DIUMENGE
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

JULIOL

DILLUNS	DIMARTS	DIMECRES	DIJOURS	DIVENDRES	DISSABTE	DIUMENGE
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

TURÓ DE CA N'OLIVÉ

JUNY

DILLUNS	DIMARTS	DIMECRES	DIJOURS	DIVENDRES	DISSABTE	DIUMENGE
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

JULIOL

DILLUNS	DIMARTS	DIMECRES	DIJOUS	DIVENDRES	DISSABTE	DIUMENGE
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

MOLETA DEL REMEI

JUNY

DILLUNS	DIMARTS	DIMECRES	DIJOUS	DIVENDRES	DISSABTE	DIUMENGE
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

JULIOL

DILLUNS	DIMARTS	DIMECRES	DIJOUS	DIVENDRES	DISSABTE	DIUMENGE
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

TORNABOUS

JUNY

DILLUNS	DIMARTS	DIMECRES	DIJOUS	DIVENDRES	DISSABTE	DIUMENGE
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

JULIOL

DILLUNS	DIMARTS	DIMECRES	DIJOUS	DIVENDRES	DISSABTE	DIUMENGE
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

ANNEX 11
TAULA RESPOSTES RESULTATS ENQUESTES D'ENTRADA I DE
SORTIDA³

³ Degut a la dificultat de comprensió de les taules de respostes en un document excel, adjuntem aquestes en suport electrònic, en un CD.

GALERIA D'IMATGES DELS JACIMENTS ARQUEOLÒGICS